

УДК 621.9

Статистична оцінка впливу стохастичності подач на сформовану за різними моделями шорсткість обробленої поверхні при точінні та розточуванні

Крупа В. В.¹, асистент каф. ВІТимошенко Н. М.², к.ф.-м.н., доц. каф. ВМАндрухів А. А.¹, магістрантМихайлів І. Г.¹, магістрант

¹ Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна)

² Національний університет «Львівська політехніка»
(вул. С. Бандери, 12, м. Львів, 79013, Україна)

Шорсткість обробленої поверхні є одним з найважливіших показників її якості, що в значній мірі визначає зносостійкість поверхні. Кількісно шорсткість поверхні регламентують, зокрема, висотою мікронерівностей h . Існуючі геометричні моделі оброблюваної поверхні не враховують стохастичного характеру подачі s токарних і розточувальних верстатів.

Враховуючи особливості розглядуваного процесу, на основі проведених досліджень доведено, що подача s на токарно-гвинторізних верстатах є випадковою величиною, розподіленою за усіченим (ліворуч) нормальним законом. Вважаючи, що висота мікронерівностей h є функцією випадкової величини S , для запропонованих у роботі [1] геометрично-математичних моделей знайдені відповідні щільності розподілу та числові характеристики випадкової величини H , а саме, математичні сподівання $M(h_i)$, що приблизно дорівнюють середнім значенням $\bar{h}_i$, дисперсії розсіювання $D(h_i)$, середні квадратичні відхилення $\sigma(h_i)$ і поля розсіювання $\bar{h}_i \pm k\sigma_i$, (i – номер моделі). За критеріями Стюдента та Фішера перевірено суттєвість їх відмінностей за середніми значеннями та дисперсіями, відповідно.

За критерієм Колмогорова доведено, що отримані щільності розподілу висоти мікронерівностей для кожної з моделей, можна замінити усіченим (ліворуч) нормальним законом, який під час подальших досліджень можна прийняти за нормальний [2].

За статистичну оцінку впливу стохастичності подачі на шорсткість обробленої поверхні точінням або розточуванням запропоновано для випадкової величини H – висоти мікронерівностей – прийняти квантиль рівня $0,95 - h_{\max}$.

Оцінка шорсткості за запропонованою методикою дасть можливість на стадії проектування технологічного процесу, використавши $h_{\max}$, встановити оптимальне значення подачі, яка забезпечить задані параметри шорсткості.

1. Кривий П.Д. Геометричні та математичні моделювання формування шорсткості поверхні при точінні та розточуванні / П.Д. Кривий, В.В. Крупа // Вісник житомирського державного технологічного університету. — 2010. — № 2. — С. 44-55.
2. Екимов В.В. Вероятностные методы в строительной механике корабля / Екимов В.В. — Изд-во «Судностроение». — Ленинград, 1966. — 328 с.